

Családi hírek

(Négy sorig 4 P. azonfelül soronként 1 P.) Deutsch Rózi Sátoraljajhely, Rosenberg Elek Nyiregyháza—Sárospatak jegyesek.

Fried Sárkát, Fried Béni nagybirtokos leányát, Nyírmada, eljegyezte Reismann Jenő, Reismann Sámuel fia, Munkács.

Stark Ábrahámnak (Sala-Galanta), Eichenbaum Gizvei (Michalovec) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál: Somr Tóra egylet, Sala.

A galantai „Chaouirasz Talmidim” ezúton mond köszönetet Pollák Józsefnek (Guta, jelenleg Felsőszeli), a menza vezetése körül éveken át tanúsított buzgó ügyszeretetéért.

ברכת מלא סכא וודיא יאה מעוקמא דליבא לאהובינו חברינו הני הוימי בתהידייש ומזכר בנימיסין יקרים כשית מויה אברהם שמואל ניי לרגלי אוישו עם בת הרבני הנגיד וכי מויה מנחם אייכענבוים ניי מקיק מיהאאווישין, ויוך יעלה יפה יפה וחוכה לבנות בית נאמן לדי ולתורתו ובכל דרכך השכיר כמות נפש חברך ואוהבך הברית הלמידים ונכחי ישיבת נאלאנאטא

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő, Mindenféle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kiváratra választékot küld.

Lakodalmi díszbéd már P 2.50-től Niszel étteremben, Rombach utca 16.

Pályázatok

KERESEK עיוות שוחט יריש -t, lehetőleg nőtlent, azonnali belépésre. Donath Vilmos, Tét (Győr-m.).

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazabása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíge levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

Huszonöt év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközvetítő. Biztos eredmény! Válaszbélyeg. Házasságokat diszkrétén, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.

Megjelent! A Zsidó Szinpad” harmadik és negyedik száma, szennzációs purimi szindarabokkal. Árjegyzékét küld a szerző: Schwarz Izidor tanító, Kiskőrös.

Megelőző samesz-állásért 1000 pengőit fizetek. Leveleket „samesz” jelíge. Szappanossegéd, iparjogosult, azonnalra kerestetik. Cim válaszlap. a kiadóban.

Elsőrendű orth. házból való intelligens, finom modoru, vallásos nevelésű, szép fiatal leány unokahugom részére, készpénzzel és értékes kelengyével, megfelelő fiatallembert keresek. Exisztenciával rendelkező volt böcher „müslensesz” jelíge irjon a kiadóba.

Tallszt-t'illint vásároltam meg kedden 5 pengőért egy nem-zsidótól, aki azt az állomás előtt találta. Jogos tulajdonosa nálam átveheti. Weiszberger Herman, Salgótarján.

Hét évi paszkenolási gyakorlattal, kitanító előimádkozó, hitoktatásban és baromfimeztésben jártas, kis családdal állást keres. „Szerény” jelíge. bélyeggel kettős borítékban.

Rabbi, ki 28 évig működött, évek óta beteg és keresetképtelen családjával együtt, támogatást kér. „Hamrachém jeruchom” jelíge.

Házivásznat és szilvaizt — csak viszont-elárúfőtöknek — rekordáron szállít: Groszmann füstszernagykereskedő, Fehérgyarmat.

Kérelem! Itt állok 5 tagú családommal és nincs betevő falatom. Segítsenek rajtam, hogy éhen ne pusztuljunk. Bármilyen régi ruhát és élelmiszert hálásan fogadunk. Feldmann Sándor, Fertőtisztmisklós, Sopron-m.

Kitűnően főző mindenes szakácsnő, jobb orth. házhoz ajánlkozik. Esetleg vidékre is. Klein Rózi, Budapest, VI., Király utca 24. III. 15/b.

„Mazi” orth. kóser szappan a legolcsóbb. Goldstein Benjámin szappangyára. Debrecen, Hunyadi utca 18.

Ötéves bizonyítvánnyal bíró fiatal irodista, cége megszűnése folytán, szerény fizetéssel bármely állást vállal. Hirschler Sándor, Dohány utca 10. III.

Női- és gyermekruhavarrást, fehérnemű készítést és géphimzést olcsón vállalok. Dob utca 34. I. em. Tel: 426-75.

Megbízható, szerény igényű vallásos aszszony, kíségetést, vagy bármilyen üzleti elfoglaltságot vállal. Weisz Jolán, VII. Klauzál utca 34. I. em. 4.

Benősülhet orth. házba 28 éven felüli fiatalember, aki az üzletet önállóan vezetné. „Talmudban járatas előnyben” jelíge.

Nagyforgalmu vidéki városban orth. kóser étkezde és felvágott üzlet betegség miatt azonnal eladó. Cim kettőslappal „biztos megélhetés” jelíge alatt megtudható.

Jó családból való fiatal uriaszony, kisebb háztartás vezetését vállalja. „Vallásos” jelíge.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET, Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

ארגון עמיתים יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48. Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791 EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

Utazás a sajtó körül

A nagyváradai orthodox hitközség legutóbbi választását heves küzdelem előzte meg, mely az ottani sajtóban is kifejezésre jutott, sőt a felekezeti szempontokon túl politikai térre is csapott és amely küzdelem eredményeképpen az eddigi, mizrachista elveket valló előjáróság helyébe az Agudasz Jiszróél törekvéseivel rokon-szervező vezetőség került. Amikor az ujjonnan megválasztott elnököt meginterjuvolta egy nagyváradai napilap — olvassuk — akkor a megválasztott kijelentette, hogy nem szereti, ha zsidó ügyekről ír a sajtó.

Ehez kapcsoljunk a Nagyváradtól meglehetősen messze eső németországi Erfurt-hoz füződő sajtóhírt. Németországban ugyanis szokásos, hogy minden községkerület a tagjai közötti együvé tartozás megerősítésére organumot ad ki. Ilyen félhivatalos lap a „Wochenzeitung für den Synagogen-bezirk Erfurt” is. A hetilap bejelenté legutóbbi számában, hogy alighanem kénytelen lesz beszüntetni a megjelenését. A helyzet illusztrálására hivatkozik Solem Alejchem híres jiddis írónak pompás szatirájára Kaszrilivka városáról, amely „mucsai” vagy „Bümeszl”-szerü alakokkal benépesített K'hilet figuráz ki, ahol az egyik kiválóság beküldött sajtó jubileuma alkalmából a helyi lapnak egy bibliai versekből összeállított dicsériát és mivel a szerkesztőség nem fogadta el, hanem visszaküldte azzal, hogy legjobb volna azt, a benne előforduló sok Tóracitátumra való tekintettel egy sajtó, egy Tóramasoló által sokszorosított és szétküldeni, az illető bosszút esküdött a lap ellen. Elment az orthodoxokhoz azzal: milyen jó lábon él ez a lap a neológokkal, tehát gyanus; elment a neológokhoz, azzal, hogy milyen korlátoltan szűkkörű, orthodox a lap; asszimi-

lánsoknak viszont azt sugta a fülébe, hogy veszedelmesen titkos cionista újságról van szó; végül az asszimilánsok honfiumi érzésére appellált és rábeszélte őket az előfizetés megszüntetésére. Mindez nem tulzás — írja az erfurtti organum — szemünkre hányták, hogy csak nagyvilági eseményekkel foglalkozunk és helyi híreket nem közlünk pedig voltak speciális tudósítónk. Az egyik arról tudósított bennünket, hogy a közhangulat szerint túlságosan sokat dicsőítünk olyan embereket, akiket ugys ismer mindenki; a másik külön tudósítónk pedig azon bosszankodott, hogy teljesen ismeretlen emberekkel foglalkozunk, csak azért, mert 80 évesek lettek; a harmadik pedig megbotránkozik azon, hogy minek közlünk családi dolgokat, de ebből az alkalomból távoli rokonának eljegyzéséről egy hosszú jelentést küld azzal a megjegyzéssel, hogy bármilyen változtatás esetén lemondja a lapot és a tisztelt család összes tagjai között propagandát fog kifejteni elene.

Ezek után értjük miért tettük meg az utat Nagyváradról Kaszrilivkán keresztül Erfurtig — mindenütt a sajtó félreismerését s lebecsülését látjuk. Azok a nehézségek, amelyekkel a zsidó sajtó külföldön küszködik, fokozottabb mértékben megvannak nálunk is, ahol némely orthodox körök egyszerűen tagadják, hogy fontos közérdek füződik oly zsidó organum fenntartásához, amely a közélet összes kérdéseit vallástörvényeink szellemében és a vallástörvények megerősítésére megalkotott önálló orthodox szervezet szempontjai szerint tárgyalja. Elfelejtik: a mai viszonyok mellett semmiféle közület nem lehet el sajtó sajtóbeli képviselő nélkül és semmiféle közület nem elégzik meg azzal, hogy a napilapok jó szóért és

egy kis pénzért bármily tartalmu komünikéket is közölnek. S bizonyára ilyen értelemben mondotta a nagyváradai elnök, hogy nem szereti, ha a sajtó foglalkozik a zsidósággal, mert

a zsidó ügyeket nem a napilapokban kell megbeszélni, hanem a zsidó lapokban.

Modern idők modern eszközöket igényelnek, s ezt megtanulta már az egész nyugateurópai orthodoxia. A magyar orthodoxiában e tekintetben a helyzet sok kívánni valót hagy hátra. Némelyek nem látják be, hogy a mai időben orthodoxiánk nagy kára, ha nincs bennünk K'lal-ézés, a közösség szeretete. Est a mai, ujságokon nevelkedő ifjuságnál nem lehet elérni másként, mint orthodox lap útján. Az ifjuság — még olyan orthodox családokban is, ahol nem sejténé senkikem — egész részletesen van informálva a sajtó útján a világ dolgiban, természetesen atheista, vagy valálással közömbös s közömbösítő, de mindenesetre materiális szempontból; felekezeti dolgokban neológ forrásból merít felvilágosítást. Ez ellen nem lehet csupán prédikációkkal, dorgálásokkal dolgozni, a sajtó mérgét csak hasonló ellenméréggel lehet parirozni. A sajtó mindenkié, tehát senkinek a szempontja nem lehet kizárólagosan domináló.

Csak egyetlenegy törvénye lehet az orthodox sajtónak: a vallástörvény érvényesítéséért való küzdelem.

Ebben a tekintetben — ugy érezzük — teljesen megtettük kötelességünket, vagy legalább igyekeztünk erre. Már csak azért is megérdemli lapunk minden jóézésű zsidó támogatását. Ha valakinek egy lapszámban pár sor nem tetszik, akkor tekintse ezt a buzaszemek közé került konkolynak, s

Sirkövek legolcsóbban bel- és külföldi márványból saját villanyerőre berendezett telepünkön kaphatók. Mózés Testvérek, X., Kozma-u. 5. Uj izr. temetővel szemben Telefon: Kőbánya 75-56

Parókák divatos, izléses hullámos hajból csak PIECHNIK ÉS MECHTL-nél Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Győzdön meg Ön is arról, hogy hol lehet jót, szépét, izlésesét olcsón vásárolni! Ha órát és ékszer akar venni, úgy WEINSTOCK JÓZSEF órák és ékszerészhez kell menni. Kazinczy-u. 34. (Kazinczy-templommal szemben) Telefon 35-9-42. Szombaton zárva. — Aranya-, ezüst- legmagasabb napi árban veszek.

Propaganda akció! Ötven pengőért megtanítom szabni divatlap szerint. Hatóságilag levizsgáztatom. Iparjogot szerzek. Katz József angol és francia női szabó Budapest, Király-utca 19.

ne keressen a kákán csomót s ne keressen a nem-előfizetésre ürügyet, mivel a régi böcs zsidó mondás értelmében „a nem-adáshoz nem kell élv” (Zum Nichtgeben brauch man kein Prinzip).

A megdicsőült R. Koppel Reich budapesti orthodox főrabbi mondotta egyszer: „Ha templomban szólok, pár ember hallgatja, de, ha újság útján

nyilvánítok véleményt, ezrekhez beszélek”. A böcs mester eltalálta az orthodox zsidó sajtó feladatát: „hangerősítője legyen a Tóra mesterei tanításának”. Ameddig ezt minden orthodox zsidó be nem látja, s nem fog R. Koppel Reich szellemében gondolkodni és cselekedni, gyakran lesz alkalmunk kasztrilvkai és erfurti kirándulásokról elmélkedni.

Német-orthodox rabbik tanácskozása

Frankfurtból jelentik nekünk: A napokban tartotta értekezését a Németországi Orthodox Rabbik Szövetsége, Horowitz Jenő, frankfurti orthodox főrabbi elnöke alatt. A berterjesztett jelentésből kitűnik, hogy a szövetség tevékenyen résztvevő a rituális metszés ellen intézett támadások kivédését célzó akciókban, továbbá azokban az akciókban, amelyeknek célja volt: a macosz olcsóbbá tétele, palesztinai eszrogok behozatala, jeruzsálemi orthodox hitközség, s egyéb közügyek fenntartása.

Az előadások közül kiemelendő Horowitz főrabbi referátuma: „A Chajsen Mispot alkalmazása a mai

életben” címmel, amelyben kifejtette, hogy népszerűsíteni kell a din-tóra intézményt polgári pereknél. Erre vonatkozólag határozati javaslatot hoztak, miszerint felkérlik az orthodox hitközségi tagokat, hogy polgári jogi peres ügyeiket vallási választott bíróság elé vigyék.

A szövetség határozatot hozott továbbá a családi tisztasági törvények megóvásáról. Egy másik határozat szól arról, hogy a szülők állandóan figyelmeztetendők, hogy vigyázzanak gyermekeik erkölcsi életére, amelyet a divat kilengései és tetszetős szavakba bujtott modern hóbortok veszélyeztetnek.

A jesiva-ifjuság elhelyezkedése érdekében

A Zsidó Újság-ban a multkor Löwy Fülöp (Pozsony) arról értekezett, hogy a böcherek elhelyezkedése kérdésének súlypontja a 20—22 éves, több esztendei jesivai multtal rendelkező ifjak problémájának vonalán van és cikke végén céloz tárgyalásokra, amelyeknek célja erre vonatkozó konkrétumok megteremtése. A terv realizálása érdekében állítólag, komoly lépés történik. Ha hinni lehet egyes szlovenszkói zsidó lapoknak,

akkor akadt egy töke fölött rendelkező társaság, amely hajlandó egy nagy szövetkezet formájában megalkotni a jesivák gazdasági elhelyezkedését elősegítő intézményt. Ez az új szerv a szokásos bolti árucikkeken kívül az összes hechszerrel ellátott foggyasztási termékek terjesztésével vagy a lehetőséghez képest saját előállításával bonyolítaná le a forgalmat és összes alkalmazottai (segéddek, utazók, irodisták), azokból a volt böcherekből kerülnek ki, akik hiteles módon bizonyítani tudják a megkívánt több évi szorgalmas jesivai tanulást.

Ez a terv érthetőleg nagy feltűnést keltett egész Szlovenszkóban, de különösen a jesivai ifjuság körében. Amikor a bratislavai jesiva küldöttsége tisztelgett Pappenheim Izidor országos orth. elnöknél, ez utóbbi kijelentette, hogy a szóban forgó tervezetet alaposan átfogja tanulmányozni. Ha a hozzáfűzött remények csak részben valósulnának meg akkor is éreztetni fogja hatását minden országban, ahol a jesiva-böcherek elhelyezkedésének égető problémája iránt meg van érzék. W. M. (Bratislava)

natur és doboz-sajtók, valamint az összes sajtükülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók a

Viktória Sajtgyárnál ÖLBŐ, Vas megye

Együttal felhívjuk a né közönség figyelmét arra, hogy a Viktória Sajtgyár szombattartó cég és az egyedüli sajtgyár, ahol az orth. kóser tejtermékek az összes „chümrek” betartásával a Chaszam Szajfer előírása szerint készülnek.

Binaturin

a bélműködés természetes szabályozója kapható minden gyógyszerárban

Ára: P 2.90

A kisvárdai csodarabbi

cím alatt több napilap szenzációs beállítású cikket közölt. Foglalkozott az ügygel egy felekezeti lap is. Az igazság érdekében le kell szögezzen a következőt: A jeles Rottenberg M. Sámuel rabbi urról van szó, aki a megboldogult mezőszonyi rebbe fia, a nyirtassi rebbe unokája és akit — éppúgy, mint legendás híró őseit — tisztelők sokasága keres fel. Kisvárdán saját imaházat tart fenn, ahová 100—120 hal-bosz szokott összegyűlni ájtatoskodásra. Ő van most Budapestben és amint tudom, az ő akarata ellenére cikkeztek róla az újságok. „Hoemess v'hasólamj ehóvü — szeressétek az igazságot és a békét”.

Stern Dániel (Kisvárd)

Zsidó Műkedvelők Színvada.
I. sorozat:

Orth. Ifjusági Egyesületek részére.

14 szindarab az előadások jogával együtt puha kötésben 10 pengő.
SZINDARAB EGYENKÉNT IS.

Kérjen részletes ismertetést
Mannheim Mór középisk. hitokt.
DEBRECEN, PIAC-U. 41.

Hirdetmény

A BERETTYÓUJFALUI CHEVRA KADISA orth. izr. Szentgyelet kezelésében levő „Militzer Salamon és neje Weisz Eszter” féle jótékony alapítvány a végrendelezők halála évfordulóján köteendő házassághoz két izr. szegény leány részére mintegy 160—160 pengő segélyt nyújt.

Az egyik házasságnak 1933. február 24-én, a másik házasságnak 1933. március hó 20-án kell megtörténnie. Csakis oly szegény izr. leányok pályázhatnak, kik vallásérköcsi magaviseletüket az illetékes orth. rabbi által, valamint szegénységüket helyhatósági bizonyítvánnyal kellően igazolni tudják. Az így felszerelt kérvények mindkét házasságra legkésőbb 1933. február 10-ig bezárólag alulírott elnökséghez nyújtandók be. Rokomleány előnyben részesül, amit igazolni tartozik.

Berettyóújfalú, 1933. január 25.
Rosenberg Béni jegy. Dávid József eln.

Hallatlan indítvány a bécsi hitközség közgyűlésén

A bécsi hitközségi választáson tudvalevőleg a cionisták győztek és ők mostan irányadók a hitközségi életben. Január 16-ai ülésen határozatot hozott az előjáróság, amelynek értelmében behozza az általános titkos választójogot és a nőknél aktív (választó) és passzív (választható) választójogát. A mizrachisták szónoka visszautasította vallási okokból a nőknél passzív, de nem az aktív választójogát. Az Unio (neolog zsidók) szónoka nem fogadja el sem az általános választójogot, sem a nők választójogát; az Unioval szövetkezett szocialista frakció a választójog kiterjesztését elfogadja, de ellenzi a nők passzív választójogát, azaz választhatóságát. Végül azonban az előjáróság indít-

ványa győzött és így egészen új fordulatot jelent a hitközség életében, ha a javaslat keresztül megy. Az Agudának a lapja („Jüdische Presse”) a leghatározottabban visszantastítja, mint a vallástörvényvel össze nem egyeztetetett az egész javaslatot és

felhívja az összes bécsi orthodox híveket, hogy tömörüljenek és egykezzenek kivívni az önálló orthodox hitközség megalakítását.

(Ausztriában egyelőre a törvény nem ismer csak egyféle hitközséget.) A cikkben többek között az az argumentum is foglaltatik, hogy a nő választójog leghatározottabban ellenzője Kuk, a hivatalos palesztinai cionista főrabbi is.

A zsidó világból

Figyelemreméltó szónoklat

Illusztris vendége van a lpesti orthodoxiának, Schreiber Dávid Boryslawból, az ismert tudós, rokonai a Freudiger—Schreiber család látogatására a magyar fővárosban időzik. A „Tiferesz Bachurim” felkérésére az előkelő vendég az egyesület nagy termétszűfoglalásig megtöltött közönség előtt kétórás igen figyelemreméltó halachikus és agadikus dró-sója keretében körvonalozta az orthodoxia és az orthodox ifjuság misszióját, feladatát, célkitűzéseit.

A német excsászár zsidó ügyvédje

Egy hírlapíró, aki legutóbb Délafrikában, Johannesburgban meglátogatta a város egyik nevezetes ügyvédjét Mr. Cohnt, a beszélgetés folyamán a falon meglátta II. Vilmos életnagyságu képét és amikor a hírlapíró csodálkozott, elmondta neki, hogy ez a császár ajándéka, akit ő képviselt egy perben, amelyet az angol kormány ellen viselt, amikor Anglia a búrok területét elfoglalta és a császár két farmra jogot formált. Öt évig tartott a per, a császár meg is nyerte és hálából megajándékozta. Amikor az újságíró, mint furcsaságot megemlítette, hogy a most antiszemitáskodó excsászár épen zsidó ügyvédet bízott meg képviselővel, ez azt felelte, gúnyosan mosolyogva: a német császár is azt vallja: „business is business” (üzlet az üzlet).

Szombattartás és fekbér

A berlini „Szombattartók Világszövetsége” közbenjárására a német birodalmi vasutak a szombattartó cégeknek a szombaton át nem vett áru után fekbért nem számítanak fel. (Követésre méltó!)

tönkre ezt a várost, amelynek kereskedelmi életét a zsidók felvirágoztatták és virágzásban tartották, a görög kormány rövidlátó politikája. A háboru után ugyanis a kormány Kisászsiából 120.000 menekültet telepített be, hogy ezzel a város görög jellegét kidomborítsa. Emyi lakosságszaporulatot a város nem bírt el, ezért tönkrement minden, a zsidó lakosság kényszerül kivándorolni. A mult évben 2000 zsidó emigrált, a következő évben még többen szándékoznak otthagyni azt a várost, amelynek egyik jellegzetessége az volt, hogy péntek délután megállott a munka még a kikötőkben is, mivelhogy még a telerhordók és a rakodó munkások is zsidók voltak.

Aki azzal mentegetődzik, hogy próféta

A multkor Telavivban egy arab azt sérelmezte, hogy egy zsidó rendőr megbántotta. Erre azután felsorakoztatták a rendőröket és megkérdezték tőle: melyik volt az? Ő rámutatott az egyikre, aki hivatalos megállapítás szerint nem is volt azon a helyen. Majd rámutatott a másikra, de szintén így járt. Erre azután az arab türelmét veszve azt mondotta: „Mi vagyok én, próféta, hogy megmondjam, hogy ki volt”. A törvényszék azonban nem fogta fel ilyen kedélyesen a dolgot és egyhónapi börtönre ítélte, rágalmazás miatt.

Titkos zsidó szekták

A konstantinápolyi egyetemnek zsidó tanára azt jelenti, hogy két titkos zsidó szektát fedezett fel.

Tudvalevő, hogy Törökországban az álmessias „Sabszaj Cz'vi” hívei a török lakosságtól szigoruan elzárkózó külön szektát alkotnak: „dönmé” (eretnekek) néven. Ugy látszik, hogy e szektának válfajairól van szó a felfedezés kapcsán. A professzor szerint az egyik szekta már egész keresztény, bizonyos vékonyan rétegzett zsidó szokásokkal, a másik még megtartja a zsidó ünnepeket.

Nagysallón

megalakult Abeles főrabbi kezdeményezésére a „Tiferesz Bachurim”, hol rendszeres Tóra-előadások folynak. A legutóbbi közgyűlés a főrabbit tiszteletbeli elnöknek választotta, elnök lett Blum Sámuel, titkár Weiner Sándor, pénztáros Berkovits Hermann.

Egy zsidó város sorvadása

Szalóniki jelentések szerint a város előbbi kormányzója, Caleva szenátor, cikksorozatban megírja, miképpen tette

Figyelem!

**PURIMRA ajándékot
ESZACHRA szédertálat**

most vehet
legolcsóbban
Saját üzem.

Heiden Leó VII, Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.
Szombaton zárva. Gyári árák.

BUDAPEST

Alexander Vilmos: A K'száv Szajfer Jahrzeitja Jeruzsálemben

Schreiber Simon egri főrabbinak, (aki a nagy K'száv Szajfer egyedüli életben levő fia) a Zsidó Ujság január 6-i számában megjelent közleménye következtében, felhívtam az itteni „Ajhel Majse” bészhamidros talmudtudósai figyelmét a „K'száv Szajfer” Tévész 19-i Jahrzeitjára. Felsőltást intéztem hozzájuk, hogy jelentkezzenek azok, akik az egri gaon óhaja szerint 18 perek misnájost akarnak tanulni ezen a napon, a nagy Mester lelkiüdvére.

Ez adta az impulzust, hogy a 61 év előtt elhunyt korifeus emléket impozáns és méltó módon megüljük. A felhívásra jelentkeztek 60-an, de a nap folyamán a tanulásba bekapcsolódtak a „Jesivasz Chaszam Szajfer” összes tagjai, vagy 110-en, akik amugyis évenként, bár kisebb keretben, megtartják az emléknapot.

Már hétfőn este gyülekeztek a bészhamidrosban s részint csoportokban, részint egyenként belekezdtek a tanulásba, majd felváltva mondták a „rabbonon kadis”-t.

Lelki gyönyör volt nézni az asztalok körül ülő és tanuló embereket, amint elmélyedtek a tanulásban: Lángos volt tőlük a bészhamidros. Hatalmas téglakályha árasztotta a kellemes meleget, melyet ezek a szegény hit-sorsosok az otthonukban bizony többé-kevésbé nélkülözni kénytelenek. Melegítő forró teáról is történt gondoskodás. Nagy villanylámpák szórta a világosságot, a menyezetről le-

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27.
(Skrek-ház) Lift.

lógó sárgaréz csillárban 10 olajmécse égett. — Kedden egész nap folytatták a tanulást.

Hatvanegy esztendeje mult, amióta a nagy gaon, a régi Magyarország orthodoxiájának eme szellemóriása és lelki vezetője elhunyt, de szelleme most is él és fűti a lelkeket. Az egész orthodox világ kegyelettel őrzi emléket annak a dicsőséges nagy férfinak, aki a különálló orthodox zsidóság egyik előharcosa és megalkotója volt.

Szlovákiából

Duschinsky főrabbi növendékeinek szövetsége

Pozsonyban mult héten értekezletet tartott az előkészítő bizottság, amely — mint a Zsidó Ujság már közölte — a jeruzsálemi főrabbinak megválasztott Duschinsky volt galantai és most huszti főrabbi növendékeit szövetségbe akarja tömöríteni. A beérkezett jelentésekből kiderül, hogy a terv széles körökben nagy visszhangra talált. Megállapítást nyert, hogy a volt növendékek állandó szellemi kapcsolatban óhajtának maradni a Szent-földre távozó mesterükkel. A megalakítandó szövetség egyik célja lesz, hogy a tanítványok kisebb-nagyobb csoportjainak lehetővé tegye, hogy a mestert új székelyhelyén meglátogathassák. A szervezés per-fektuálására szükséges, hogy a még nem jelentkezett növendékek közöljék címüket Kaiser Efrájim ural (Bratislava, Ursulini u. 10.), hogy az alakulás formailag is megtörténjék a főrabbi mostani székhelyén: Huszon.

Ungvárról

jelentik: Az orth. zsidó leánynevelés a mai kor legfontosabb orth. problémái közé tartozik. A rádió és léghajó korszakában a nagy tömeg kultúrvágya nagyobb

és nagyobb igényű, melyet nehéz kielégíteni anélkül, hogy a vallásos érzület csorogását ne szenvedne, mert az iskola és környezet, melyben azt megszerzik, leggyakrabban ellenkezik a hitű zsidó szellemmel. Azért örömmel kell, hogy eltöltsön minden vallásos embert, ha hallja, hogy szaporodnak és fejlődnek azok az iskolák, hol a zsidó lányok kulturigényét zsidó szellemben elégítik ki és bennük a hitűséget fejlesztik. Ily iskola működik Ungváron is, hol annak buzgó és agilis tanítónője Lövy Mimi k. a. a szórakozást is a hitűség szolgálatába állítja. Növendékeivel Chanukakor előadást rendezett, mely ugy erkölcsileg, mint anyagilag nagy sikert aratott. A hitközség tanástermét bocsátotta az előadás rendelkezésére és mindenkép támogatja ezt az iskolát, mely Kohn J. főrabbi teljes elismerését élvezi. Követésre méltó!

Érsekújváron

Blau Simonné 55 éves korában elhunyt. Blaué, kinek szülei nem voltak vallásosak, mikor férjhez ment Jókára hitű környezetbe került és ennek hatása alatt ő is vallásos lett. Nemesak maga folytatótt házassági pontossággal hitű zsidó életet, hanem fiát és leányait is így nevelte.

KOLLER
bronzcsillárgyár
BUDAPEST, VIII.
Doboz ucca 15.
Telefon: 31—3—37.
1932. évi új modellek

Bőriparművész

kézzel varrt

kesztyűk
készítését
tanítását

jutányosan vállalja.

VII., Kertész u. 48. sz. II. s.

Vigyázat!

Ne raktározza be magát orth. kóser

Sel Peszach csokoládéval!

Minden mennyiségben, a chomecnál alig drágább áron kaphatja, minden előjegyzés nélkül is. Mogyorós csokoládé szintén finom kivitelben.

WEISZ MÓR keksz, kétszersült és süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.

Rendeljen a forgalomban levő csokoládéimból, meggyőződik annak kiválóságáról

Rabbi Jiszroél Reich, bátorkeszi főrabbi יצחק

A régi magyarországi orthodox zsidóság és az egyetemes zsidó talmudtudomány nagy veszteségét jelenti Rabbi Jiszroél Reich bátorkeszi főrabbi elhunyt. 71-ik életévében érte utól a halál a kiváló férfiut, akinek egész élete a Tóratudománynak és a vallás szolgálatának volt szentelve.

A megdicsőült budapesti főrabbinak: Rabbi Koppel Reich-nak z. c. l. volt legidősebb fia. Előbb a nyitrai megyei Novákon működött, majd több mint három évtizeddel ezelőtt foglalta el a nagymultu bátorkeszi hitközség meghívását a főrabbi székre. Működési ideje alatt teljesen a talmudtudománynak élt és kimondott közügyekkel való foglalkozástól huzódzott.

Egyénisége a legmagasabb etikai alapon állott, de énye az emberekkel szemben egész az alázatosságig menő szerénységben, jóságban és ember-szeretetben nyilatkozott meg. S mégis megvalósult rajta a bölcsenek szava: „Kol hoajszek b'Tajró mibifnim, Tajrószaj machrezesz ólov mi-b'chücz — aki bent, lakóhelyének meghittségében foglalkozik Tórával, annak a Tóra kiviszi hírnevét a nyilvánosság elé”. Mert valóban az egész világon, ahol talmudtudománnyal foglalkoznak, ismerték a nevét, s az éleseszű, alapos talmudtanulmányozás klasszikus főiskoláiban, a litvániai jesivákban, ugy beszéltek róla, mint „a bátorkeszi gaon”-ról. Ezt a hírnevet megszerzte számára „Minchasz Jiszroél” című 3 kötetes talmudikus műve, amely Éruvin traktátust magyarázza. Ez a meszichto az ő, matematikai tudást és elmélyedést igénylő fejtegetésével tudvalevőleg még a gyakorlott talmudismerőnek is sok nehézséget okoz és így annál nagyobb volt a becsese ennek a műnek, amely a kutatót átsegíti a talmudi mélységeken és örvényeken. A mű klasszicitását mindenütt méltányolták s megismétlődött Rabbi Akivo esete, aki egyszer a könyvebb agada (homiletikai) magyarázat területére fordult, amire a társai azt mondták néki:

„má loch éczel agodo, k'loch éczel n'goim v' oholajsz — minek foglalkozol agadával, foglalkozz csak továbbra is a vallási tisztasággal összefüggő törvényekkel”. (Az utóbbi törvények, amelyek a misna VI. rendjét képezik, igen szövevényesek; amikor tehát Rabbi Akivot odautasítják, elismerik tudása kiválóságát.) Rabbi Jiszroél Reich kutatásainak anyagát

is a talmudnak oly nehéz részei képezték, amelyeknek nehézsége vetekedik a Rabbi Akivo kortársai által megjelölt részekkel. Ezen nagy alkotásán kívül számos műve maradt kéziratban, melyek közül, mint egész mű kiemelendő „Bozo Kamo” traktátusra maradt kéziratot kötet.

A boldogult főrabbi mindvégig nem mozdult ki a „halacha négy röffe” területéről. Amidőn utóbbi időben gyengülkedett, egy bécsi gyógyintézetben kezelte magát, hogy tovább a Tórának élhessen. Az isteni Gondviselés azonban másképen határozott.

A főrabbi ott a gyógyintézetben a mult szerdán váratlanul elhunyt. Fia Reich Izidor boskowitzi főrabbi megrendítően bucsuztatta. Porhüvelyét utolsó rendelkezése szerint szülőhelyére a szlovenszkói Szobotist-ba szállították, ahol édesanyja alussza örök álmát, s nagyapja Rabbi Jiszroél Schauer sirja mellé helyezték örök nyugalomra. Rabbi Jiszroél Schauer, akinek nevét kortársai látnoki tudása miatt, a prófétákra emlékeztető „horaj'e” (a látó) névre hebraizálták, a mult század derekán virágzó Szobotist hitközség főrabija volt, akit veje Rabbi Koppel Reich z. c. l. követett a rabbiszékben, 12 évig.

A megdicsőült kis hitközségének tekintete most Szobotist felé irányul, azokkal a szavakkal, melyeket a Rif (Rabbi Jiczchok al-Fászi) nyughelyéről írtak: „Baj nikb'ru l'chajsz v'orajjn — vele van eltemetve a vallásosság kőabláját és a Tórá magában foglaló frigszekerényt jelképező nagy cadik és gaon: Rabbi Jiszroél ben Rabbi Jákafo Koppel.

A szobotisti végüstesség nagy részvét mellett folyt le. A pozsonyi hitközséget Lebovics rabbi képviselte.

Heszpedet mondtak fivérei: az oszlányi és verbói főrabbi; Broda miavai főrabbi a pozsonyi központi iroda megbízásából; Vorhand nyitrai dájon; a megdicsőült fia a namesztói főrabbi. A bátorkeszi hitközség nevében Wegh és Bineter urak bucsuztatták, akik kijelentették, hogy az elhunyt egyik fiával fogják a rabbiszéket betölteni. Végül a legfiatalabb fiu beszélt nagy hatással. — הנציה

Heves választási küzdelem Győrött

A győri orth. hitközség f. hó 22-én, vasárnap tartotta szokásos évi közgyűlését, melynek során a hitközségi tisztkart újból választották. A már több mint egy évtized óta uralmon levő párt ellen, — amelynek élén Schwarcz Izidor hitk. elnök, az országos orthodox zsidó közélet eme kiváló, érdemduz reprezentánsa állott, — új párt alakult. A választási harc igen heves volt. Összesen 78-an szavaztak le s 9 szavazattöbbséggel az új párt győzött.

Megválasztottak: Dr. Lemberger Albert elnök (új), Wachslar Dávid (új) Gestetner Adolf (új) alelnökök, Rosenfeld József (új) pénztáros, Spitzer Illés ellenőr, Salzer Gusztáv, Frankl Ferenc (új) templomgondnok.

Választmány: Deutsch Mór, Deutsch Jakab, Löwinger Gyula, Gestetner Lajos, Fränkl Sándor, Ungár Béla, Grünwald Jenő, Kohn Márton, Hartstein Ábrahám. Póttagok: Kollmann Benjámin, Grósz Izsák.

Iskolaszék: Gross Dávid, Donath Sámuel, Frischmann Frigyes, Strasser Jónás, Stern Márkus, Braun József, Neuhauser Kálmán.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Az orosz pokolból

Nemrégem említést tettünk *Bialik* héber író vádiratáról, melyben az oroszországi zsidók ellen megindított „valuta-inkvizíciót” tárja fel a zsidó világ előtt. *Bialik* leveleket, eredeti dokumentumokat mutatott fel a tragikus helyzet illusztrálására. Most aztán megrázó részletek kerültek napvilágra, a kisvárosokban és a falvakban kiujult valuta-inkvizíció tulcapásairól és azokról a szenvedésekről, amelyek a külföldi valuta után kutató szovjet közegek jóvoltából jutottak a deklasszált zsidók osztályrészévé. A „Zsidó Távirati Iroda” szerint minden vonatkozásban megbízható személyiség az illető, aki jelentésében többek között a következőket írja:

— Egy éjszaka dörömböltek ajtómon. Felkeltem. Amint kinyitottam az ajtót, rendőrökkel találtam szembe magam, akik ráparancsoltak, hogy kövessék őket. A legközelebbi rendőrsztra vittek, ahol több hasonló körülmények között tartóztatott zsidót találtam. Ötvennél is többen voltunk. A rendőrsztráról a börtönbe cipelték bennünket és itt egyetlen cel-

lába zsufoltak be mindannyiunkat. A GPU egyik tisztviselője bizalmasan fordult hozzám, „figyelmeztetett” és azt mondta nagy diszkrétén, hogy a GPU mindent tud rólam, főleg azt, hogy külföldi bankjegyeket vásároltam. Azonnal adjam ki a pénzt, mert különben nem kerülök ki élve a börtönből. Aki a letartóztatottak közül megígérte, hogy mindent átad a GPU-nak, azt átadták az állami ügyészségnek, aki elrendelte szabadonbocsátásukat. A többiek a börtönben maradtak.

— A cellában, melybe begyömösöltek bennünket, nem volt se asztal, se szék. A foglyok egymás hátán feküdtek a földön, összeprésselve, mint a heringek. Ha új fogoly jött be a szűk helyiségbe, ahol már nem volt hely, úgy azt ide-oda dobták a felügyelő tisztviselők és segítőitársaik, amíg eszméletlenül, gyakran csonttöréssel rogyott le és fekeve maradt a „heringeken”. A cellában nem volt világosság sem, fűtés sem. Sötétség és hideg. Éjszaka közepén olykor megszólalt az egyik hivatalnok hungja, amely

minduntalan azt hajtogatta: „Ha vonatkozna kiadni a GPU-nak pénzeidet, úgy nem hagyjátok el élve ezt a helyet!” A foglyokat hosszú, végnélküli keresztkérdések alá fogták, amíg kimerülve össze nem estek. Ha valamely fogoly hallgatásban maradt, úgy a főügyész elrendelte, hogy ötven hajszálat tépjenek ki az illetőből, ha ez sem használt, úgy két foglyot szemtől-szembe összekötöttek és rájukparancsolták, hogy köpködjének egymásra. Nyáron minden foglyot két nehéz kabátba bujtattak, aztán bepakoltatták őket két lópokrócba és arra kényszerítették őket, hogy egy seprővel a kezükben szoborszerűen, egymás mögött, szorosan, libasorban álljanak, igen sokszor 36 órán keresztül. Télen újra kezdődött az előbbi processzus. Ekkor azonban ingujjra kellett vetközniök és egy fűtetlen szobában, amelynek ablakai be voltak törve és beeresztették a hideg levegőt, strammul, egyenesen kellett állniok, ugyancsak libasorban, órákon keresztül. Közben 100 foglyot zsufoltak be a szobába, amelyben negyvennek is alig van hely, úgyhogy fejfel egymáshoz szorítva állottak. Nyáron elviselhetetlen hőség volt, a foglyok általánosan levegő után kiabáltak, sokan összeestek. E bánásmód következtében a foglyok közül soknak elborult az elméje.

ארטר' נשר legolcsóbb libafüstölthuss forrás!

Kg. á P 2*80, 5 kg. vételnél frankó. Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-u. 1.

A karlini cadik . . .

Rabbi Áron, a nagy karlini cadik egyszer vendéget kapott. Rabbi Dov Ber egyik tanítványa hajtatott végig a városon. Mezeriesből jött a szekéren és már éjfélre járt az idő, mikor a csendes utcákba ért. A fiatalember sokat hallott a karlini cadik bölcsességéről, ismerte is, járt már nála és szerette volna hallani, hogyan mondja el a jámbor, itenfélő böles a a chacosz-ima éjféli bus elégiát, azokat a fájdalmas, panaszos dalokat, amelyekkel Jeruzsálem pusztulását siratják a zsidók szerte a világon. A fiu leszállt a kocsijáról s meghagyta a kocsisnak, várjon rá, majd rövidesen visszatér. Ő pedig fogta magát és a csöndes, sötét utcákon, amelyeket csak gyéren világított meg a hold fényessége, ellopódzott a cadik házáig.

Mikor célhoz ért, megzörgette az ablakot és erős, önértékes hangon beszélt:

— Áron, Áron, nyiss ajtót!

A Karlini azonban a gyertyák pislákoló fénye mellett talmud foliánsaira hajolt, el volt mélyedve a buzóg tanulásba s csak utóbb zörgetésre vetette föl a fejét.

— Ki az? — kérdezte, de nem kelt föl székéről.

— Én vagyok! — felelte a vendég. A Karlini megint visszahajolt a szent könyvekre és tovább buvárkodott bennük. Az ifjú most már türelmetlen lett. Hiszen járt már a Karlininál, ismerheti a hangját s ha kinéz az ablakon, láthatja, hogy jóbarát kocog rajta, nem rossz ember. Most már keményebben zörgette meg az ablaktáblát és követelő hangon szólt:

— Nyiss ajtót, Reb Áron!

— Ki az? — kérdezte megint csöndesen a cadik.

— Nem ismered a hangomat? Én vagyok . . .

A cadik most fölkel a helyéről. Odament az ablakhoz és mélyen bugó hangon kiszólt:

— Ki merészeli azt mondani: „én vagyok”? Az Én-t („Onajchi”) először az Ur mondotta, akkor, amikor villámlás és mennydörgés közepette a Tórád adta népének . . . ki az az anyaszülté, akinek hátsorsága van azt mondani az Ur után, hogy „én”? Menj utadra s tanulj meg előbb a szerénységet, amely a tudás gyökere, a bölcsesség forrása!

A fiatalember belátta, hogy igaza van a karlini cadiknak, visszatért Mezeriesbe, mert érezte, hogy messze van még attól, hogy a szent tudományokban tökéletesnek tudja magát.

Rabbi Áron egyszer egy hideg téli éjszakán egy kis, elhagyott lengyel faluba ért, ahol egyetlenegy zsidó lakott. Fázott a csikorgó fagyban és vágyakozott a barátságos, meleg szoba után. Megzörgette hát a kaput és beocsátást kért rajta.

A gazda előbb nem nyitott ajtót, mert attól tartott, hátha veszedelmes emberek járnak odakinn, a Karlini azonban nem hagyott föl a reménnyel, hogy mégis beocsátják. Odament az ablakhoz s ott zörgetett. Bentről kiszólt a gazda:

— Ki jár odakint?

— Rabbi Áron vagyok, a Karlini. Eressz be, mert megfagyok a zord hidegben.

— A Karlini? — szólt belülről a gazda — bocssás meg, drága jó uram, egy szempillantásban kint leszek nálad. A Karlini. . . Nem is álmodtam, hogy ilyen tisztesség éri szegény házamat. . . Csak fölkapok valamit és nyomban beengedlek.

Egy perc múlva megnyitá a kapu és a gazda mély hajlongással üdvözölte a

— Fogságom 29-ik napján vittek ki először a cellából. Amint társaimmal a szabadba léptünk, a szokatlan fény annyira elvakított bennünket, hogy összeestünk. Néhány óráig fekeve hagytak bennünket, aztán visszavittek a cellába. Néhány percre rá megjelent a főügyész és elismételte követelését, hogy a birtokunkban lévő külföldi bankjegyeket adjuk ki. Hathónapi fogság után szabadon bocsájtottak, miután a GPU nálóban meggyőződött arról, hogy nálam nincs külföldi valuta. Mielőtt azonban végleg elhagytam volna a fogságot, oda kellett állnom a cellában maradt társaim elé és ki kellett előtűk jelentenem, hogy én eleget tettem a GPU felszólításának és a nálam lévő külföldi valutákat átadtam az illetékeseknek és hogy azt tanácsolom cella-társaimnak, hogy ők is ugyanezt tegyék, hogy ezáltal ők is visszanyerjék szabadságukat.

Ahol az eszrog terem

Valamikor igen nagy hitközség volt Korfu, amely tudvalevőleg a hasonnevű görög szigeten fekszik. A gazdasági viszonyok következtében a zsidók lassanként kivándorolnak erről a szigetről, amelyet a zsidóság zöme „a korfui eszrogokról” ismer. Az egész szigeten jelenleg 1800 zsidó lakik. szemben a még pár év előtti 4000 személlyel. A görög kormány most bizottságot küldött ki, megállapítani, hogyan lehetne a korfui hitközséget szanálni.

cadikot. Beeresztette a szobájába, ahol vígan pattogott a tűz a kandallóban, ételt-italt tett elébe és nem fogyott ki a kedves kínálásból. Jóízűen beszélgettek egymással, majd mikor mind a ketten elálmosodtak, a gazda a vendégszobába vezette a cadikot, ahol tisztá, puha ágy hívogatta nyugovóra.

A cadik elköszönt a jó embertől. Azután, mikor magára maradt, elővette kis könyvét, amelyben gondolatait szokta fölírni, leült az asztalhoz és ezt írta bele:

— Sohasesm tudtam megmagyarázni, hogy bölcsen miért becsülik többre az utasok megvendéglését, mint az Ur fogadását („gódajl hačnozasz orchim mékabolasz p'ne ha'schino”) Ábrahám ös- atyánk is így szól az Istenhez: „Ne menj el szolgád mellett” („al no száávajr méal avdecho”) — de azért előbb a három férfit látta vendégül. . . Most már értem: ha az embert hideg téli éjszakán nem engedik be, akkor kint, a szabad ég alatt megfagy, elpusztul. De az Ur dicsőségének, a sechimának nem eshetik bántódása, mert ha nem becsátják be, akkor visszahúzódik a magasságos Egekbe és onnan szórja kiapadhatatlan, örök fényességét.

Gyártmányaink minőségének széleskörű megismertetése céljából hozzuk forgalomba az alábbi 5 klg.-os II. sz. mintacsomagunkat

1 kg. debreceni virstli
1 „ kolbász
3/4 „ párizsi és borjusajt
1/2 „ szafaladé
1/2 „ szalámi (gömbölyü)
1/2 „ cserkész kolbász
1 tubus נשר mustár
tartalommal és

10 pengőért

szállítjuk vidékre utánvétellel teljesen frankó.

Megrendelésnél kérje II. számú mintaküldeményünket.

Gyártmányaink elismerten izletesek és finomak. Olcsóságuk révén pedig mindenki által hozzáférhetők.

Skrek Lipót r. t.

orthodox נשר szalámi-kolbászárú- és konzervgyár
Budapest VII., Dob-utca 27

Zsidók a forrongó katlanban

Lengyel Emil, magyarországi származású amerikai hírlapíró *Lengyelországról* nagy könyvet írt, amely a helyszínen tett tapasztalatait foglalja magába.

Megrendítő, amit a lengyel zsidóság szomorú helyzetéről ír.

Meglátogatta *Varsó* zsidónegyedét s megdöbbentő képet fest az ottani nyomorról. Megállapítja:

— Három és félmillió zsidó él Lengyelországban, akik közül 3 millió koldusszegény, 490 ezer teljesen vagyontalan, a többi pedig alig tud megélni. Mi oka ennek a rettenetes helyzetnek? Alkalmassint a rendszer, amely a nacionalizmus áruhájában a zsidók pusztulását akarja. Az orosz uralom idején Bialystok, Grodno, Vilna és Varsó dohánytermő vidékei 95 százalékban zsidóknak adtak kenyeret; a német uralom alatt álló lengyel területeken a németek egyformán alkalmaztak lengyeleket és zsidókat, ma a dohánygyárak az állam kezébe kerültek és a zsidókat elbocsátották. Az állam mindenható ma a lengyel köztársaságban. Több mint három és félmillió köztisztviselőnek ad kenyeret a kormány, ezek közül alig 500 zsidó. Galiciába sok zsidónak volt pálinkamérési engedélye, de most már vége ennek is.

— A zsidó munkaadók félnek zsidó munkásokat alkalmazni, mert tudják, hogy a kormány nem fogja jó szemmel nézni, ha gyáraik kapuját megnyitják a gettó lakossága előtt, az adó megállapítása nagyon sok személyeskedésre adhat alkalmat Lengyelországban és a gyárigazgatók persze szeretnek jóba lenni a kormánnyal. A „Widzever Manufaktur”, amely Lodzban, Lengyelország ipari centrumában dolgozik és egyike az ország legnagyobb textilgyárainak, hatezer munkást foglalkoztat, de csak irodái munkára alkalmaz zsidókat, annak ellenére, hogy zsidó tulajdonban van. Az intellektuális külföldre mennek és ott gyűlölettel gondolnak a mai viszonyokra, amíg Lengyelországban nem élhetnek, máshol pedig nem tudnak elhelyezkedni.

A lengyel zsidóság rémséges helyzetét leíró könyv azt a címet viseli: „Forrongó katlan”. Céloz *Jirmijóhü* próféta szavára: „*Scir nofúach ani raj'e, úfónov mip'ne csófajné . . . mi-csófajn tipószách horó* — katlant látok, észak felől kinyitva, mert északról jó a baj”. A könyv szerzője is azt hiszi, hogy Lengyelország miatt még nemzetközi bonyodalmak lesznek.

Az Aguillár-család

Elbeszélés. 35. Irta: **Dr. Lehmann, mainzi rabbi**
(Fordította: **MÜLLER IGNÁC**)

A rokonok kérése és lebeszélése dacára Don Manuel mégis elhatározta, hogy Spanyolországba utazik és személyesen győződik meg övének sorsáról. Amikor sógora látta, hogy elhatározása megmáshatatlant, hollandiai utlevelet szerzett neki, továbbá ajánló levelet a madridi holland követhoz, amelyet a hollandiai nagy tanács egy tagja írt. Az utlevél idegen névre szólott és Don Manuel, mint *van Swieten* nevű ur szerencsésen megérkezett Spanyolországba. Nem is pihente ki magát és rögtön sietett Madridba, elment a *Las Infantos* elővárosba és épen akkor jött oda, amikor nagy csődület támadt a ház előtt, amelyet Raphaelo, mint felesége tartózkodási helyét, jelölt meg.

Amikor a csődületet észrevette, rettenetes sejtelmek támadtak. Nem tudta, kit visznek, csak azt látta, hogy az elfogottakat rárakták egy kocsi és elvágattak velük, a tömeg pedig lassan szétoszlott. Erre gondolt egyet és bement a házba, amelyet az inkuizíció szolgálai már megszálltak, mivelhogy az elfogottak tulajdonát a szent törvényszék már magának tartotta és le is foglalta. Az idegen öltözetű Don Manuel a házban csak jajtató és zokogó cselédleányokat talált. Az egyiket meg is kérdezte:

— Kie ez a ház?

— Özvegy *Donna Grácia de Lima* urnő — szólta jajtatóval a kérdező leány, — őh az én jó szegény szerencsétlen asszonyom.

Don Manuel elsápadt, hisz ez volt a név, amelyet felesége nevéként Raphaelo említett neki.

— Egyedül élt az özvegy urnő?

— Őh nem, volt a felelet, az én édes, drága urnőm együtt élt az ő bájos leányával *Donna Inezzel* és az ő unokahugával *Donna Franceskával*, mindhármukat elvitték és velük együtt elhurcolták, *Donna Inez* völegényét, *Don Joset*.

— És hová hurcolták őket?

— Az inkuizíció börtönébe, azt mondták, hogy ők eretnekek, de én azt nem hiszem el.

És a megrendült cseléd újból elkezdett sirni és keservesen jajtani.

Don Manuel olyan volt, mintha fejbekölöntötték volna. Hiszen emlékezett arra, milyen rettenetes kínokat állott ki, amikor az inkuizíció tortúra alá vetette, de ebben a pillanatban még rettenetesebben érezte magát. Hát azért menekült meg csodálatos módon a haláltól, hát azért dolgozott 15 éven keresztül Délamerikában szakadatlanul, hogy a végén megélje, mikép esnek az övéi az inkuizíció törvényszék rettenetes, isszonyatos és kérlelhetetlen hatalmának áldozatul? Hosszu, szomorú és egyedül-lében eltöltött évei alatt csak az a remény éltette, hogy eljő az idő, amikor ismét egyesülhet az övéivel, amikor

feleségét és gyermekeit ismét karjaiba zárhatja! És most? Lidércnyomásként nehezedett a szeme előtt lefolyt esemény egész lelkületére, halálát kívánta, de azután győzött a jobb természete, ájtatos imával megerősítette magát, majd elhatározta, mindent elkövetni, hogy övét viszakapja. Először a cselédleányoktól és a szomszédoktól igyekezett megtudni mindent, ami az elfogottakra vonatkozik. Kétségkívül meggyőződött arról, hogy csak az ő felesége és leánya lehetnek az áldozatok, azt is megtudta, hogy feleségének igazi nevét az inkuizíció valami különös és szerencsétlen véletlen folytán tudhatta meg. Először nem tudta miképpen fogjon a dologhoz. Egyetlen támasza a holland követhoz szóló ajánlólevél. De mit tehetett a holland követ az inkuizícióval szemben.

Amikor az egyik napon Don Manuel a külvárosban járkált és a szomszédokkal beszélgetett, arra jött Lopez, az álkapitány, hogy megtekintse az ő hőstettének színhelyét. Erre az az asszony, aki épen Don Manuellel beszélgetett, azt mondta neki:

— Ime, ez az ur igen gyakran érintkezett az elfogott urnővel.

Don Manuel erre utána sietett és megszólította őt:

— Bocsánatot kérek, Uram, hogy zavarom, Kegyelmed talán ismerte az eretnek családot, aki itt lakott?

— Hogyne, hogyne, válaszolt a megszólított, s hogyha fizet nekem egy ebédet és még hozzá egy palack bort, akkor el fogom mondani történetüket, mondhatom igen érdekes egy eset.

Don Manuel természetesen belement az ajánlatba, leülték egy vendéglőbe és erre Lopez terjengősen, gonosz kéjelgéssel, elmondotta, miképpen csalta törbe Don Manuel családját.

Uj-Kasztília sivár, a naptól kiszáradt síkságán megy egy négyösvéres utazókocsi.

— Célnál vagyunk már? kérdezte a kocsiiban ülő ur, aki láthatólag előkelő pap lehetett.

— Ez az épület, Uram, amely az alkonyodó nap sugaraitól megaranyozva tündöklök felénk, az *aranjuezi* királyi palota.

E név mindenkiben, aki Schillernek, a nagy német költőnek *Don Carlos*-ról szóló tragédiáját ismeri, fennkölt emlékeket ébreszt, úgy „az aranjuezi szép napok”-ról, mint a tragédia hősről. Az igazi Don Carlos, II. Fülöp spanyol király fia, azonban nem volt olyan ideális lelkületű ember, amilyennek a költői fantázia megrajzolta. A zsidó történet igazi megvilágításában az igazi Don Carlos úgy látjuk, amint rendkívül nagy érdeklődéssel kíséri az auto-dafét, amelyet *Valladolid* városában rendeztek, ahol több megfojtott áldozaton kívül tizennégy eretneket égettek el élve és ő maga fog egy csomó rőzsét meggyújtja a máglyát és ebből az alkalomból megesküszik, hogy az eretnekeket kérlelhetetlenül üldözni fogja és hűséges barátja marad az inkuizíciónak.

Ez az igazi Don Carlos, még pedig az, amelyet a költő állított elénk.

(Folyt. köv.)

Butorok:

kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárak nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fióküzlet: Nádor-utca 21.

Történet a lizenszki rebberől...

...Rebbe Reb Elimelechhez, a híres lizenszki cadikhoz egyszer elment egy tanítványa, Reb Feivel, panasszal, hogy Bécsben a császár valami borzasztó „gezérő”-t (végzetes rendeletet) adott ki a galíciai zsidók ellen. Éjjel körül járt az idő, amidőn a tanítvány Lizenszkbe ért, de azért csak beállított a szent férfiuhoz, aki akkor épen legjavában volt valamely talmudi témába elmélyedve

— Sólajm aléchem — üdvözli tanítványát. — Mi járthatban vagy R. Feivel, ily késő éjszaka?

— Rebbe... nekem... nekem... panaszom van a Mindenható ellen... pert indítok ellene!

Rabbi Elimelech kérdő tekintetet vet rá, majd röviden azzal intézi el:

— Éjszaka nincs bíróság, gyere el holnap.

Másnap reggel két cadik érkezett látogatónak Rabbi Elimelechhez: R. Jiszróel Kozsmitziból és R. Jákajv Jiczchok Lublinból. A házigazda szívvelyesen megvendégelte őket, majd a lakoma után behívatta R. Feivel.

— Most add elő panaszodat. Hárman vagyunk együtt s így, mint „bész din” (törvényszék) fogunk peres ügyekben dönteni.

— Perem van a Mindenható ellen kezdé panaszát R. Feivel. A Tórában azt nyilatkoztatta ki az Ur szent szava, hogy „li b'né jiszróel avodim, avodáj hém — ...Izrael fiai az én szolgálaim”, de nem szolgák szolgálai. Miért engedi hát, hogy másoknak legyünk szolgálai, miért türi, a leghatalmasabb Ur, hogy az ő szolgálait üldözzék?

Rabbi Elimelech, mint a „bész din”-bíróság elnöke, erre a következőket mondja bírótársaihoz:

— Ez, a felperes előadása. Hogy erre az alperes l'ten mit válaszol, azt is tudjuk, mert a felelet meg van írva, ugyan-csak a Tórában, a „tajchochó”-ban. Ezek az üldöztetések ugyanis azért történnek, mert Izrael elhagyta a Tóra utjait, s idegen kultusznak hódol.

Majd R. Feivelhez fordul:

— Most tanácskoznunk fogunk, s amikor a bíróság tanácskozik, törvényeink értelmében, a felelőknek nem szabad jelen lenniök, nehogy ítéletben tekintettel legyen személyükre. Felperes R. Feivel tehát távozzál!

R. Feivel távozott, mire Rabbi Elimelech így folytatta:

— Az alperest, a Mindenhatót semmiképpen sem küldhetjük ki, mert ő mindig és mindenütt jelen van... Ribajna! sel ajlom! (Világ Ura!) A Te fényességed betölti az egész földkerekséget! Most

Minden zsidónak

fontos

hogy

Weisz Mendel

ujjonnan megnyitott

pompás

orth. כשר vendéglőjének

fehértermét

megtekintse, ahol a zsidóság elitje rendezi

esküvőit, társasvacsoráit.

Menü: (4 tál étel) P 1.30. Egész éven át כשר של סמך pálinkák, chomez árban Saját szüretelésű borok.

Családi összejöve-telek olcsó rendezése: halpaprikás állandóan kapható 50, 60 fillér.

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u. sarok.

Cimre ügyelni!

(Sürgőncim: Orth. Weisz, Budapest Wesselényi-utca)

azonban noha jelen vagy, engedd meg, hogy ne legyünk kénytelenek Reád tekintettel lenni az ítéletünk hozatalában.

Rövidesen megkezdődött a tanácskozás amely tulajdonképpen nem is volt tanácskozás, hanem átszellemült forró áhítat az Egek Urához, hogy végtelen irgalmában hártsa el a veszedelmet Izrael fiai felől.

A három nagy cadik fohásza nem maradt eredménytelenül, amire nemsokára ismét behívják R. Feivel. És Rabbi Elimelech így szól hozzát:

— Ezennel kihirdetem előttem a „bész din” ítéletét: a pört te nyerted meg!

Néhány nappal később értesültek, hogy abban az órában, amikor Rabbi Elimelech ítéletét kihirdette. Bécsben a császár visszavonta azt a rendeletét, amelynek életbeléptetése a galíciai zsidóságra oly nagy veszélyt jelentett volna.

Felhívás

az orthodox társadalomhoz

Ismeretes, hogy az Országos Tiferesz Bachurim megalakította az oly régen és mindenki által óhajtott „Smirász Sábosz Bizottság”-ot, mely hivatva van elsősorban a szombattartó álláskeresők munkához juttatásának előmozdítani, valamint olyirányú propagandát kifejteni, mely a szombattartó iparosok és kereskedők előnyberésztését célozza.

Tudatában vagyunk a magunkra vállalt nehéz feladat fontosságának és a magunk részéről mindent el fogunk követni, hogy annak megfeleljünk. Felkérjük azonban minden érző és gondolkodó hittestvérünket; álljon mellénk támogasson bennünket minden vonatkozásban, mert ez *minden orthodox ember ügye*, mi nem csak kérni, hanem nyújtani akarunk. Tartsa mindenki kötelességének, hogy ha alkalmazottra van szüksége, — bármily szakmában, bármily minőségben, — először a „Smirász Sábosz Bizottság”-hoz forduljon, ahol mindenkor teljesen díjmentesen állnak az érdeklődők rendelkezésére. Ha valaki állást keres, forduljon hozzánk, mi igyekszünk az elhelyezkedésről — természetesen szintén díjmentesen — gondoskodni.

A „Smirász Sábosz Bizottság” kéri az orthodox társadalom anyagi támogatását is. A pártoló tagsági díjat évi 1 pengőben állapítottuk meg, amely oly csekély összeg, hogy eme kérelmünknek mindenki eleget tehet. Működésünk csak úgy lehet eredményes, ha minden orthodox ember támogat.

Az Orsz. Tiferesz Bachurim Smirász Sábosz Bizottsága Budapest, VI., Laudon u. 3.

Vannak alkotó álmok is

A napilapok jelentése szerint egy német tudós a tudományak 100 képviselőjéhez, egyetemi tanárokhoz, azt a kérdést intézte, miképpen gondolkodnak az álmokról. A feleletek egészen meglepőek, mert míg pl. 20 évvel ezelőtt a tudomány foglalkozók egyszerűen semmiféle fontosságot nem tulajdonítottak az álmoknak, most egy néhány év óta a tudósok figyelmük mindjobban és jobban fordul az álmok kutatása felé. Ezt a gondolatváltozást nagy részben a híres bécsi professzor Freud psychoanalitikai irányára idézte elő, amennyiben ő az álomban a gátlástól megszabadított lelki funkciót lát. Tanítványainak egyike a talmudnak erre vonatkozó szakaszát („Brochajsze” traktátus utolsó fejezetét) igen részletesen felhasználta és psychoanalitikailag igen sok érdekes szempontot talált benne.

A körkérdésre a tudósok mind azt válaszolják, hogy igenis vannak termékeny, alkotó, fontos álmok. Egy tudós elmondja pl., hogy egy észak-afrikai kopt kéziratot tanulmányozott, egy szónál megakadt és nem volt képes tovább menni a szöveg értelmezésében. Fáradtan ledől, elalszik és akkor azt álmodja, hogy kivett egy lexikonkötetet és ott megtalálja a szónak az értelmét, másnap reggel valóban fellelő a szóhoz az értelmét. Egy matematikus elmondja, hogy egy matematikai problémán gondolkozott hiába, ezután elszundikált és amikor felébredt, úgy emlékezett, hogy megálmodta a kérdés megoldását, amint hogy tényleg úgy is volt. Egyébiránt a kémia történetében híres Kekulé tudós már régebben megírta, hogy az ő elmélete a testek leg-

kisebb részeinek, az atomoknak a molekulákba való beilleszkedése, amely alapja a mai kémiának, véglegesen egy erre vonatkozó álm után kristályosodott ki. Az álomnak eme teremtő voltát a tudósok természetesen magyarázzák mindenféle misztikum nélkül, azt mondják, hogy amit az ember megálmodott tudományosan, azt előbb is tudta, de elfelejtette, azaz öntudatából kitolódott és az álomban ez a gátlás félreállt s így tehát öntudat szférájába került a dolog. Mindezt azonban csak azt bizonyítja, hogy igazuk van talmudi bölcsseinknek, amikor egyrészt azt mondják, hogy: „nincsen álom balga dolgok nélkül”, másrészt azt is mondják, hogy: „az álom hatvanad része a prófétaság”. Hogy az álom összefüggésben van a napi tapasztalatokkal, azt a talmud úgy formulázza: Az álomban nem mutatnak az embernek csak nappali gondolataiból; azért van az, hogy sohasem szokta álmodni az ember pl. azt, hogy a tü fokán átmegy egy teve. Mivelhogy az álom nyugtalanítani képes az embert, azt tanították bölcsseink, hogy az álomnak a hatása függ annak megfajtásának módjától. Így pl. ha S'müel, a híres talmudi bölcs rosszat álmodott, akkor azzal nyugtatta meg magát, hogy Z'charjo próféta azt mondja: „chálajmajsz sov jedabbéru — az álmok hamisságot hirdetnek”, ha pedig jót álmodott, akkor kérdőalokban idézte a próféta szavait: „Az álmok hamisságot hirdetnek?” hiszen azt mondja a Tóra: „álomban beszélek vele” (a prófétával).

Mindezt azt bizonyítja, hogy bölcsseink jól ismerték az ember lelkületét, amely minden észszerűség ellenére mégis az álomban egy kapesot lát a testiességen felülemelkedő világgal.

Zsidó telepítés Éver Hajardén-ben

Már megemlítettük, hogy egyes transzjordániai (Éver hajardén) földbirtokosok felajánlották földjeiket palesztinai gyarmatosító társaságoknak. A palesztinai lapok befejezett ténynek veszik, hogy Abdullah emir, Transzjordánia fejedelme és egy zsidó kolonizációs társaság között szerződés jött létre 70.000 dunam földnek 99 évre való bérbeadására vonatkozólag. Az új kolonizációs terület a Jordán keleti partján fekszik és az előkészítő munkálatokra mintegy 3000 zsidó munkást fog alkalmazni.

Mitkal pasa transzjordániai sejk is 100.000 dunam földet ajánlott fel eladásra a zsidó kolonizációs testületnek és így 170.000 dunam áll most Transzjordániában a zsidó telepítés rendelkezésére. Mitkal pasa kénytelen volt eladni földbirtokának egy nagy részét, hogy ezáltal megmentsse az éhségtől a vezetése alatt álló törzset, miután Transzjordániában katasztrófálisak a gazdasági viszonyok. Így érthető, hogy a transzjordániai arabok irigységgel néznek Palesztinára, amely a zsidó építőmunka következtében óriási fejlődésnek indult, viszont Transzjordánia, amelyet elzárták a zsidó kolonizáció elől, gazdaságilag teljesen tönkrement.

A transzjordániai kolonizáció természetesen a palesztinai arab nacionalistáknak a legsúlyosabb vereségét jelenti s lapjaik már most is árulónak kiáltják ki Abdullah emirt, aki azonban nem a zsidók szép szemeiért segíti elő a zsidó gyarmatosítást, hanem egyrészt kényszerből, másrészt azért, mert évi 2000 font bért kap, amely összeg a font alacsonyága mellett is tekintélyes summa, még az arab sivatagban is.

Értesitem n. é. közönséget, hogy **gőzmosó, festő és vegytisztító** üzemet a legmodernebb gépekkel kibővítettem és új helyiségbe, **VII., Kazinczy ucca 6. sz.** alá helyeztem át. Tisztelettel **FAVORIT Vegytisztító és Gőzmosóda** Cégtul.: Berkovits Lajos

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE” hajeltávolítószerek küldése utasítással: **Budapest, VI., Andrásy ut 38.** (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Pollák Sarolta

HIREK NAPTÁR

Sabosz Voero, Sevat 1.
Sabosz Rajs-chajdes
Gyertyagyújtás (Bpest): 4.30
שבת קטנה kimenetele " 5.25

— A „ZS. U.” NÉPSZERŰ MUNKA-TÁRSASÁG. Egyik jeruzsálemi előfizetőnk írja nekünk, hogy a mult napokban aligha volt népszerűbb ember a szentváros valóságos rétegeiben, mint *Alexander Vilmos*, lapunk illusztris munkatársa. Olvasónk az Alexander ur által a *K'szav Szafter* Jahzeitija alkalmával indított igen dícséretes akcióra céloz (melyről munkatársunk jelen számunkban beszámol). Ő ugyanis felolvasta a *Zsidó Ujság*-ból a főt, egri főrabbi ur üzenetét, mely szerint a főrabbi ingyen küldi a *Chaszam Szafter* egyik legújabb kiadását mindazoknak, akik a *K'szav Szafter* Jahzeitiját kegyelettel megülik. Ilyetén kb. 90 *Chaszam Szafter*-példányt várnak Jeruzsálemben az egri főrabbitól.

— „POROSZLÓ ÉS KÖRNYÉKE SASZ-CHEVRA”. A poroszlói „chevra misnájosz” legutóbbi szijümje impozáns lefolyású volt. A „hadron”-a Strasser Sámuel tisztafüredi főrabbi tartotta, igen mely tartalommal. A bankett során felszóltak még: Jungreis Ignác (Lőrinci), Weisz József, Schwarz Jeremiás (Füzesabony). Vezetőségül megválasztott: Strasser főrabbi elnök, Steiner Márton alelnök, Altmann Andor gondnok, Klein Dávid pénztárnok, Pataki Imre jegyző. — Weinstock Áron ur indítványára nagy lelkesedéssel határozatba ment a „Poroszló és környéke Sasz-Chevra” megalakulása, a köv. tisztikarral: Strasse: főrabbi elnök, Weinstock Áron Tiszesege alelnök, Neumann Hermann Poroszló ügy. elnök, Rosenfeld Dezső (Tiszafüred), Weisz József (Füzesabony), Reiner Soma, Altmann Andor (Poroszló) stb. gondnokok; Wjesel József (Tiszaszöllös), Fohn Jenő stb. választmány.

— ERDEMES FÉRFIU ELHUNYTA. Makóról jelentik: Nagygyász borult hitközségünkre! Schwarz Áron, hitközségünk egyik megalapítója, aki hitközségünk fejlesztése körül nagy érdemeket szerzett, f. hó 19-én, 72 éves korában elhunyt. A megboldogultat mély valóság és szorgalmas tórtanulás jellemezte; mindig azon fáradozott, hogy a chaszidikus irányzatot hitközségünkbe vezesse. A saszchevra napi tanulósaiban állandóan rész vett, egyidőben ő volt az előadó. A „taháro” után bevették a beszahamiroba, ahol Vorhand Mózes főrabbi nagy gyászbeszédet tartott, ecsetelve a hitközség és saszchevra nagy veszteségét. A család nevében egyik veje Mencer Mór bucsuzott az elhunytól,

majd elvégezték a szokásos „hakófo”-t. A végtisztességen a hitközség aprajánagyja vett részt. — הנצי"ה

— A FÉLEGYHÁZI HITK. VÁLASZTÁSÁRÓL, melyről már röviden beszámoltunk, a köv. részletesebb jelentést kapjuk: „A f. hó 10-én *Weisz Miksa* balassagyarmati hitk. alelnök, mint a Központi Iroda által kiküldött választási biztos vezetése alatt lefolyt választásnál, mely a minisztérium által jóváhagyott, a köv. tisztikar lett megválasztva: Frank Miksa elnök, Fisch Illés alelnök, Brudermann Jenő és Klein Teofil tanácsnok, Rözner Mór pénztárnok. Krausz Sándor ellenőr, Klein Sámuel és Löwenheim Sándor templomgondnokok és 12 képviselőstületi tag”.

— BELÉNYESBŐL. A hirveves „Rabbi Oser Eszlárer” egykori hitközségéből jelentik: Pollák Antal főrabbinak 20 bócherből álló jeles jesivát vezet. A hitközség legutóbbi tisztújítása során megválasztottak: dr. Kálmán Jenő elnök, ifj. Weisz Adolf gondnok, Lefkovic Márton pénztárnok, Orstein Miksa ellenőr, dr. Pollitzer Alajos isk. elnök.

— A CSORNAI TIFERESZ BACHURIM a következő tisztikart választotta: ifj. Hoffmann Sándor (Hoffmann Kálmán fia) elnök, Friedmann Kálmán alelnök, Weisz Miklós pénztárnok, Krausz Miklós jegyző, Leitmann Éliás tanügyi előjáró, Spielmann Dávid, Weisz Zoltán, Fleischmann Miklós választmány.

— A MÁDI JESIVÁBÓL. A megdicsőült nagy mádi gaon hirveves jesivája, mely „Jesivasz Levusé Mord'chtáj” néven Ehrenreich Henrik főrabbi vezetésével tovább működik, önképző kört („charifusz chevra”) alakított. Eddig a következő növendékek adtak elő: Wein-

berger Henrik (Debrecen), Reich Salamon (Sajószentpéter), Fränkl Dezső (Hajduböszörmény), Wieder Ernő (Ujfehértó), Fried Ch. M. (Miskolc).

— A PÁPAI „ECZ CHAJIM” EGYESÜLET, melynek közismerten elsőrendű, 4 osztályú jesivaelőkészítő iskolája Grünwald Jakab Adasz Jisroel-főrabbi felügyelete alatt működik, a következő tisztikart választotta: Hoffmann Józsa elnök, Gestetter Emil alelnök, Kohn Jónás pénztárnok, Steinberger Adolf ellenőr, Hoffmann Herman titkár. Választmány: Steiner Vilmos, Weisz Adolf, Baum Lajos, Pfeiffer Mendel, Kremsir Salamon, Májér Ábrahám, Goldberger Adolf, Friedmann Jenő. Haas Lipót, Kun Izrael. Vizsgáló bizottság: Dimfeld Ábrahám rabbi, Bodanzky Dávid és Zoltán, Unger F., Frankfurter S.

— TRAGIKUS ESET. *Félegyházáról* jelentik: A mult kedden tragikus körülmények között elhunyt hitközségünk egy fiatal talnuddtudós tagja: *Breuer Salamon*, a nagynevű esztergomi főrabbi, a *Menichasz* Oser unokája. Másnap végbement temetésén, melyen az egész község résztvett, Liebermann főrabbi, továbbá az elhunytak fivére és sógorai adtak kifejezést annak a mély gyászának, mely a végtelen szomorú eset által a hozzátartozókat és a hitközséget érte. — הנצי"ה

— A GALANTAI „CHABURASZ” TALMIDIM javára Magyarországból befolyt tételek Schwarz Ernő, Győr (gyűjtés) 15.60, — Budapest: Spitzer S. 4, Rottenberg A. 2, Klein E. 1.50, Löffler J., Jungreis J., Wosner Gy., Berkovits N. 1-1, Kollmann M. 0.50, — Friedmann Efrájim Ujpest (gyűjtés) 5.80, Hoffmann Sándor Csorna 5, Katz Lázár Vámosi-kola 1 P.

Propaganda akció!

Ötven pengőért megtanítom szabni divatlap szerint. Hatóságilag levizsgáztatom. Iparjogot szerzek.

Katz József angol és francia női szabó Budapest, Király-utca 19.

PARÓKA

elsőrendű kivitelben a legújtanysabb áron

Visó Márknénál
VII. Király u. 1. (Orczy ház)
kapható.

— HALÁLESET. A budapesti orthodoxia egyik visszavonultságban élő, jámbor, puritán tagja: Krámer Eliás Mór elhunyt 76 éves korában. Sussmann Viktor rabbi esetetle a megdicsőült nagy vallásosságát, szilárd jellemét, erényeit.

— BEKÜLDÖTT HIREK. *Sátoraljajhelyen* az elmúlt szombaton az ott vendégségben idős Ehrenfeld miskolci rabbi a közönség kívánságára a bészhamidrosban magasröptű drótot tartott. — A *nyírbátori* T. B. a következő tisztikart választotta: Rothberger Bernát elnök, Guttmann Herman ügyv. elnök, Katz Lázár ellenőr, Guttmann Samuel pénztárnok, Wechter Lipót gondnok, Blum Miklós tb. jegyző, Reich Béla tanügyi előjáró, Fried Herman, Ausländer Gyula, Hercz Manó stb. választmány. — A *dunaszécsényi* „Machziké Tajró” ifjúsági egyesület befejezte Brochajst. A szijúmbanketten Katz Antal A. J. főrabbi Friedmann rabbi, Kaufmann A. stb. beszéltek — *Vászelelyén* (Sala) a „Sajmré Tajró” egyesület befejezte Piszochim-ot. A szűdön Strasser főrabbi, Schwarz rabbi, Gansl, Grünberger, Feldmann, Donath s Weisz urak beszéltek. — A *sárvári* „T. B.” a következő vezetőséget választotta meg: Schwarz Emil elnök, Löwin József alelnök, Berger Dávid pénztárnok, Bandi Adolf ellenőr. Grosz László könyvtárnok. Választmányi tagok: Löwinger Rezső, Schiller Jenő, Berger Jenő, Klein Jenő, Hoffmann Sándor, Goldschmied József. — A *h. böszörményi* szefárd imágyesület Tévész 6-án a megboldogult hodászi rebbe emlékére szijumot rendezett. Spreier Wolf és Hauser Pinkász kitűnő „hadron”-t, ill. divré tajrót mondott. A rendezés Spitzer Farkas érdeme. — A *Chinuch Neorim* egyesület (Bp., Kertész uca) dr. Pollatschek Elemér egyetemi tanár elnöklété alatt tartott ülésén ügyv. elnökké választotta Prinz Isidor gyárorost, az ismert emberbarátot. — A *felső-ábrányi* T. B. új tisztikara: Reisz Zoltán elnök és előadó, Schlésinger Herman előadó, Schlésinger Bernát alelnök és jegyző, Czézler Menyhért pénztáros, Schwarz Dezső és Krausz Ferenc ellenőrök.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P., azonfelül soronként 1 P.)
Grünwald Róssikát (sornáról, eljegyezte Salamon Gyula, Guta.
Oppmann Ibolykát Sátorajajhelyről eljegyezte Holczer Simon, Pápa.
Kohn Erzsike Putnokon házasságot kötött Rosenber Izidorral, Felsődobsza.
Salamon Gyulának eljegyzése alkalmából szívélyes mazeltovot kíván: Tiferesz Bachurim, Guta.
Löwinger Armin elnökünknek Unger Esztkével való eljegyzése alkalmából szívélyes mazeltovot kíván a Galantai II. Tiferesz Bachurim.

Ehrenfeld Jenő okl. rabbi, a pozsonyi jesiva jeles tanítványa, Miskolc, házasságot kötött Lipschitz Mancikával, Lipschitz Jakab tekintélyes nagykereskedő leányával, Sátorajajhelyen. A szertartást a völégény édesatyja, Ehrenfeld Adolf miskolci rabbi végezte, Haberfeld Jakab pápai, Kornitzer Miksa tolesvai és Donath Fülöp ónodi főrabbi közreműködésével.
Schück Miklós urnak, egyesületünk kiváló előadójának, a legutóbb megválasztott pestszentlőrinci rabbinak, Adler Teréz kisasszonnyal, Adler Jenő hanusfalvi főrabbi leányával való eljegyzéséhez; valamint Briinn Dezső urnak, egyesületünk könyvtárosának, Hartmann Erzsikével, Mád, való eljegyzése alkalmából legszívesebben gratulálunk.

Tiferesz Bachurim, Szikszó.

Kundmachung

Wirkungsvolle **ויריוור** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene ריה ויה** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts, 50 H. Porto recomandirt im voraus erbeten. — **Pschettli** werden gegen extra Vergütung angefertigt.
Mein מורי אבות auf מנה ישראל P 1.20 Rabbiner ISRAEL BRAUN Budapest, Szövetség ucca 43.
Érdeklődés alkalmával **válaszbélyeg** melléklendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be.
Drósek csak megrendelésre készülnek.

Legművészebb

parókat

már 40 év óta

PESEL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

1933. január 27.

Apró hirdetések

Huszonöt év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközvetítő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg.

Házasságokat diszkrétén, előnyösen közvetít: Kohn Lajos, Miskolc, Arany János utca 16.

Megjelent! a Zsidó Szinpad" harmadik és negyedik száma, szenzációs pirimi szindarabokkal. Árjegyzéket küld a szerző: Schwarcz Izidor tanító, Kiskörös.

Kitűnően főző mindenek szakácsnő, jobb orth. házhoz ajánlkozik. Esetleg vidékre is. Klein Rózsá, Budapest, VI., Király utca 24. III. 15/b.

Kiváló talmidchóchom, volt melamed, állást keres. Gemóre, tajszeves és meforsim tanítását vállalja. Funk Ignác, Csökmő, Biharmegye.

Keresek intelligens leányonmak, komoly, orth. jó házból való, fiatallembert, kinek átadnám jól bevezetett szóadavgyáramat. Készpénzt is adok. Ügynökök kizárva" jellegre.

Szerényigényű mindenek főzőnő ajánlkozik budapesti orth. házba. Esetleg bejárónőnek. VII., Király u. 24. III. 15/b.

Ingyenesen közvetít állásokat a „Tiferesz Bachurim" Smirász Sábosz Bizottsága, Budapest, VI., Laudon u. 3.

Benősítés. Vallásos nevelésű, szép leány részére, ezer pengő készpénzzel, fél üzlettel, bőchür joré somájimkerestetik. „Vidéki" jelige. (Továbbításhoz 20 fillér bélyeg melléklendő.)

Havi 100 pengőért egyedülálló vallásos férfi számára a fővárosban teljes ellátást (jól fűtött szoba és kifogástalan koszt) keresek. Érdeklődni: Deutsch Gézánál, Központi Városháza

Pászkagép, mely naponként 4—5 q-t produkál, használt, de jó állapotban, teljes felszereléssel, jutányosan eladó. Citrom Soma, Sajószentpéter.

Multhéten talált talisz és t'fillint, annak jogos tulajdonosa, a „Zs. U." hirdetése által, már átvette. További jelentkezés mellőzendő. Weiszberger, Salgótarján.

Lakással, világitással állást szerzek szombattartó pénzbeszedő-üzletszerző altisztnek. Ajánlatok „Szorgalmas" jellegre a kiadóba.

Alkalmi drósekat, hébert, magyart, németet diszkrétén készít Reichenberg Fülöp hitoktató és hitszónok, Pápa, Rákóczi u. 29. Portó és díjazás előre. (Ar 2—10 P.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

Budapest, 1933. február 3.
5693 Sevai 7.

40 fillér

IX. évfolyam 5. sz.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50,791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Hitler kancellársága

A zsidóvallású állampolgárok központi egyesületének (Centralverein) nevezi magát a német zsidóság egyik nagy védelmi alakulata, amely hetilapot is kiad az antiszemita rágalmak ellensúlyozására és a félrevezetett közvélemény felvilágosítására. A legutóbbi szám tanúsága szerint a múlt hetekben Németországban több törvényszéki tárgyalás volt, amely tárgyalások zsidó vonatkozásúak, mert mindig arról van szó, hogy hitleristák megtámadtak egy-egy zsidót, vagy fel akarták robbantani a házát. De beszéljen maga az illető orgánus:

A kelet-poroszországi Osterode városában a bíróság előtt állott 14 hitlerista, akik egy lopott gránátot puskaporral megtöltöttek és egy Lonki nevű zsidó kereskedő háza elé tettek. A bomba szerencsére nem robbant fel, a bíróság a főcinkosokat eltételte két-két évi fogházra, többeket kisebb börtönbüntetésre. — Königsbergben egy Falkenstein nevű zsidó ügyest két hitlerista megtámadott, súlyosan megsebesítették, egy keresztény hölgy a sebesültnek védelmére kelt, azt is elverték. Ezért a bíróság az egyik tettezt, Balla kereskedőt, két hónapi börtönrre ítélte. — A kottbusi esküdtészek december 17-én tárgyalta két hitlerista merényletét, akik Gross Gaglow-ban felrobbantották az ottani zsidó földművelő telep egyik házát; felmentették őket bizonyítékok hiánya miatt. — Mosbachban egy Eisemann nevű kereskedősegedet megtámadott három hitlerista, elverték azzal a kiáltással: „Menj Palesztinába". Két hónapra ítelték. A megvert Eisemann három gyermek apja és még most is betegen fekszik.

Ezek után érthetően nagy megdöbbenés keltésére alkalmas a politikai fordulat, amely Hitlert, a volt mázolósegedet és őrmestert Németország kancellárjává tette.

Ahol valamikor Bismark székelt, ott ül most Hitler, miután közel egy év-

tized óta gyűlöletet hirdető szavaival megmérgezte a politikai atmoszférát Németországban. Ugy lett, ahogy a bölcsseink mondják: „aki szorongatja a zsidóságot, fejje lesz" (kol haméczar Pjiszroel naasze rajs). Azaz az antiszemitizmus kitűnő politikai eszköze. Ha Hitler csatlósai, hatalmon kívül így örjöngtek, mi várható tehát, ha vezérük a német kormány vezetője? De talán a német zsidóság helyzete elérkezett a mélypontra. Több példa van rá a történetben, hogy a felelőtlen szavak embere, ha egyszer tényleges hatalomhoz jut, megkomolyodik. Hitler esetében is talán így lesz. Azt várják tőle, hogy kenyeret és munkát hozzon és így az ország most már nem fog meglegedni frázisokkal. A mai közgazdasági élet

nem engedi meg a zsidóellenes intézkedések középkori módjait és a német zsidók túlnyomó része nem állami hivatalokban helyezkedett el, a szabad pályákon levők pedig ép úgy küszködnek, mint a nem-zsidók. Az egész világ zsidósága feszült figyelemmel tekint Németországra s reméli, hogy Hitler példája meg fogja mutatni, hogy

antiszemitizmussal kormányra lehet jutni, de hosszú ideig kormányozni nem.

De most már ki segít? — kérdik majd a régi zsidó mondással ezren meg ezren Németországban. A felelet csak a régi, de kipróbált igazságot magában foglaló lehet: „hiné laj jónüm velaj jison sajmré jisroel — nem szunynyadozik s nem alszik Izrael öre".

Schreiber Dávid boryslavi tudós a lengyel zsidók helyzetéről

L. G. Montefiore, a „Joint" elnöke, a napokban jelentést adott le a kelet-európai zsidóság helyzetéről. Felolvasta dr. Thon krakkói neológ rabbinak, a lengyelzsidó Parlamenti Klub elnökének a varsói „Hajnt"-ban megjelent cikkét. Dr. Thon ebben a cikkében élesen támadja Montefióret, a Joint nevében a lengyel antiszemita zavargások kapcsán a londoni lengyel követhet intézett levele miatt. Ebben a levélben a Joint a közzönetét fejezte volna ki azért, hogy a hatóságok megtették a szükséges intézkedéseket a zavargások elnyomására. Montefiore szerint a levél nem tartalmazta ezt a köszönetet. A kormánynak — nygmond — nem jár a rendfenntartásért köszönet, miután ez a legelemibb kötelessége.

Beszélgettünk erről a dolgról Schreiber Dáviddal, az ismert boryslavi tudós-

sal, aki — mint a „Zsidó Ujság" megírta — jelenleg Budapesten időzik. Schreiber ur szerint a lapok hírei tulzottak. A lengyelországi zsidóság helyzete nem rosszabb mint sok középeurópai országban. A súlyos gazdasági viszonyok, amelyek az általános krízis kifolyásai, természetesen a városi elemet és főleg a zsidó réteget sújtják. Diákzavargás? Hatósági tulkapások alsóbb közegek részéről? — Sajnos ez most általános tünet. Majd így folytatta:

— A vallásosság tekintetében többféle zsidótipust lehet megkülönböztetni Galiciában. Az orthodox hithűség szempontjából nem tapasztalható visszaesés, sőt bizonyos fokú emelkedés észlelhető. — Az Aguda és a cionizmus vetélkedése Nyugatgaliciában tapasztalható. Keletgaliciában az a benyomásom, mintha a vallásosságra kedvezőtlen be-